

Arild Hvitfeldt og Præsten i Faarevejle.

Ved **H. F. Rørdam.**

For nogen Tid siden fik jeg en Meddelelse fra Hr. N. Hansen, Lærer i Aaker østre Skole paa Bornholm, om at der i »Bornholms Museum« i Rønne var deponeret et Brødrene Peter og Jokum Brandt i Bodilsker tilhørende Exemplar af Christian III's danske Bibel, der formentlig ikke var uden Mærkelighed. I Randen af denne Bibel fandtes nemlig en Del Antegnelser med en meget gammel Haand, der efter Indholdet af dømme hidrørte fra Præsten Jørgen Jensen i Faarevejle i Ods Herred og for en stor Del drejede sig om dennes Sammenstød med Rigens Kansler Arild Hvitfeldt, der 1597—1609 var Lensmand paa Dragsholm Slot i Faarevejle Sogn. Tillige meddelte Hr. Hansen Afskrift af en Del af disse Antegnelser, for saa vidt han havde kunnet tyde den ofte afblegede Skrift, idet han gjorde opmærksom paa, at en Del af det skrevne nu var ødelagt derved, at Bogen ved Ombinding i en nyere Tid var bleven beskaaret saa uheldig, at meget, af hvad der før stod i Randen, var gaaet tabt ved Beskæringen. Hvorledes Bibelen, der maaske har været Faarevejle Sogns Kirkebibel, var kommen til Bornholm, kunde Meddeleren ikke oplyse: men nogle Antegnelser i samme viste, at den allerede i Begyndelsen af det 18de Aarhundrede fandtes her.

Da jeg nu for nogle Aar siden havde gjort Historie-skriveren Arild Hvitfeldts Levned og litterære Virksomhed til Gjenstand for Studier, hvis Resultat foreligger i mit

Skrift om denne Mand (Kbhvn. 1896), maatte Hr. Hansens Meddelelse interessere mig, og ved godhedsfuld Bistand af vedkommende fik jeg derfor Exemplaret af Bibelen udlaant til det st. kgl. Bibliothek i København, hvor jeg saa nøjagtig som mulig gennemgik, hvad der var levnet af de oprindelige Antegnelser, og dels rettede Hr. Hansens Afskrifter, dels tilføjede, hvad han havde forbigaaet, idet jeg dog maatte lade adskilligt ulæst, der ved Beskæringen var blevet i den Grad mishandlet, at der, selv ved dristige Gisninger, ikke var noget at udbringe deraf.

Optegnelserne ere af kirkehistorisk Interesse, for saa vidt som de give mærkelige Oplysninger om den skarpe Modsætning, som der ved Overgangen fra det 16de til det 17de Aarhundrede var mellem Mænd af den kryptokalvinistiske Retning, hvortil Arild Hvitfeldt hørte, og saadanne, som strængt holdt paa den lutherske Lære, særlig med Hensyn til d. h. Nadvere. Et og andet i de Forhold, som derved fremkom, minder om Tilstande, der ere kjendte fra vor egen Tid. Præsten i Faarevejle kunde ikke med Rolighed finde sig i, at Lensmanden paa Dragsholm, der var hans Sognemand, viste ham aabenbar Tilsidesættelse, idet han ikke vilde gaa til Alters hos ham og tildels ogsaa søgte sin Kirkegang hos Nabopræster, hvis Forkyndelse maa antages at have stemmet bedre med hans egen theologiske Opfattelse. Dertil kom nu ogsaa andre Tvistepunkter, i hvilke Præsten mente, at der skete ham Uret.

For øvrigt indeholde Optegnelserne adskilligt, der kan være oplysende i historisk og topografisk Henseende, bl. a. vedrørende Omlægning af Grænserne mellem Faarevejle og Asnæs Sogne, noget der ellers ikke plejede at røres ved. Til Stedets Præstehistorie give Optegnelserne nogle Bidrag, som næppe findes andensteds og ikke ere uden Betydning, da de føre tilbage til Overgangen mellem den Tid, da Dragsholm var Roskilde Biskops faste Borg, hvor en »Provst« for den nordvestlige Del af Sjælland residerede, og hvor Alteret i Slotskapellet betjentes af en Kapellan, der tillige

var Slotsskriver og rimeligvis ogsaa har gjort Tjeneste i Faarevejle Kirke — og den Tid, da man maatte skaffe Midler til, at en luthersk Sognepræst kunde have sit nødvendige Udkomme paa et Sted, hvor »Bispebordet« forhen havde tilegnet sig næsten alle præstelige Indtægter¹⁾. Optegnelserne vise for øvrigt, at Præsten i Vallekilde og Hørve ogsaa til Tider — før Reformationen — har gjort Tjeneste i Slotskapellet. Om Erindringen derom har været Anledning til, at Arild Hvitfeldt jevnlig søgte Hørve Kirke, maa vi lade staa hen; det er dog vel næppe rimeligt.

Efter Reformationen ansattes der en fast Sognepræst i Faarevejle, som tillige, i det mindste til visse Tider, holdt Gudstjeneste i Dragsholm Kapel²⁾. I Mussenii haandskrevne »Catalogus pastorum Sielandiæ« (Gl. kgl. Saml. 2990. 4°) nævnes følgende tre Præster som de første, der efter Reformationen have bekendt »Faarevejle og Dragsholm Slot:«

»Hr. Michel Christensøn, Præst udi 36 Aar.

Hr. Jørgen Jensøn ab An. 1573 ad An. 1614, det var udi 41 Aars Tid.

Hr. Jacob Jensøn udi 9 Aar, ad ecclesiam Herfølense vocatus An. 1624.«

Denne Angivelse passer dog ikke ganske med de Oplysninger, Hr. Jørgen Jensen selv meddeler i sine Optegnelser (ndf. S. 65). Af disse ses nemlig, at der før Hr. Michel Christensen har været en Præst, der fra Faarevejle kaldtes til Soderup. Hr. Jørgen Jensen synes først 1582 at være bleven Sognepræst. Men det er meget sandsynligt, at han tid-

¹⁾ Dette var vistnok Grunden til, at Præsten i Faarevejle senere oppebar en »Aarsløn« af Dragsholms Len (s. Rørdam, Ar. Hvitfeldt, S. 185).

²⁾ I anf. Skr. S. 185 har jeg, forledet af en urigtig Notits i Magazin t. den danske Adels Hist., S. 115, sagt, at Johannes, Kapellan paa Dragsholm, døde 1575. Af Grundtvigs Udgave af Ejler Brockenhus's Kalender (Saml. t. Fyens Hist. og Topogr. VI, 324) ses, at der skal læses: Johannes Chapitanus, og Grundtvig har rigtig bemærket, at derved skal forstaas den fangne skotske Kaptajn John Clark.

ligere har været Kapellan hos Hr. Michel Christensen, om hvem han beretter adskilligt, der synes at bero paa sidstnævnte Præsts personlige Meddelelse til ham. I ethvert Tilfælde var Hr. Jørgen Jensen Sognepræst i Faarevejle 1584 og endnu 1610; i begge disse Aar forekommer han nemlig i de sjælandske Præsters Hyldingsfuldmagter¹⁾. Fra Aaret 1592 haves et Kongebrev, hvorved det gjordes vitterligt, at eftersom Hr. Jørgen Jensen, Sognepræst til Faarevejle Sogn, havde givet tilkjende, at han havde et saare ringe Sogn, og at Jorden til hans Præstegaard kun var daarlig, saa tillodes det ham at ombytte en Gaard i Svinninge, som Biskop Oluf Mortensen i Roskilde i sin Tid havde henlagt til Kirken og Præsten i Faarevejle, med en øde Gaard i Faarevejle, hvis Jorder han bekvemt kunde dyrke sammen med Præstegaardens Areal²⁾.

Her følge nu Optegnelserne kronologisk ordnede, for saa vidt de have kunnet læses. Hvad der staar mellem [] er Udgiverens Forsøg paa stoppe Hullerne i Texten.

Ved Ezechiel XIV.

Anno 1559 August 10 er K. Fredrich 2 kronet i Kiøbenhaffn.

Ved Slutningen af Genesis.

Anno 1574 vor Eggert Vlfeld lendz mand paa Roskylle gaard offuer [all] Siellandz stigt, oc da kom de papijrs bøger at schriffue kirckens regen[skaff i].

Ved Slutningen af Ezechiel.

Anno 1599 then 3 søndag i Aduent da gick Ar[rild] Huitfeld først tiill sacrament, effter hand hagde annam[met] Draxholm i forleningh; [hand bleff berettet³⁾] aff Her Eske⁴⁾

¹⁾ Ny kirkehist. Saml. IV, 405 og V, 149.

²⁾ Danske Kirkelove II, 494—5.

³⁾ De indklamrede Ord maa indskydes, skjønt der forøvrigt ikke er noget Hul paa dette Sted i Mnskr.

⁴⁾ Hr. Eske Bertelsen i Højby var Hvitfeldts gode Ven (s. Rørdam, Ar. Hvitfeldt, S. 147).

i Høyby, huil[chet ey] var tilforn skeet aff nogen lendz-
mand i xx aard.

Anno 1600 dominica Judica vor oc Her Eske de[r oc]
gaff hannem sacrament.

Orsagen, at sogne presten ikke m[aa berette hannem,
er] denne:

Først i Hermand Julls¹⁾ tidt bleff her drefft nogle
men[nesker], oc icke bleff sagdt nogen ret aff offuer disse
mandrabe[re. En] vor den Kong^e Mtt^s bonde, som vaar
Jørgen Jyde [aff Star]reklint, den Tommes Staalmeister
slo ihiell, oc bleff [der siden] giffuet hans hustru xvj
marck for. Fordj ieg straff[ede] synd oc det forgiftige
horerj, hans folch brugte, fo[rklagede] Hermand Jull presten
for Arill, saa hand bleff hannem [vgunstig].

Ved Slutningen af Salomons Ordsprog.

Anno 1600, dominica 14²⁾, da vor H. [Jørgen] Nar-
rensis, ieg skulde sagt Errensis³⁾, me[n maa]ske ieg sagde
ret⁴⁾, paa Slottet oc berett[ede Jom]fru Beate Vrne⁵⁾, oc
giorde tieniste i [mit] kald etc.

Ved Slutningen af Joel.

Bleff lig begravne af slottet i Hørre 17 Martij

Anno 1601, 10 Februarij døde der en Jomfru paa
slottet, ved naffn Beate Vrne, som Arrild havde hoss sig,
oc vaar megitt gammel⁶⁾. Den bleff indsætt i Forueyle
kircke 17 Martij. Den 20 Martij bleff vdført oc kom thiill
Herlufsholm at ligge.

¹⁾ En af Hvitfeldts Forgængere i Dragsholms Len, 1587—95; s. Dansk
biogr. Lex. VIII, 569.

²⁾ Her er glemt: post Trinitatis.

³⁾ Jørgen Pedersen Errebo, Sognepræst i Asnæs.

⁴⁾ Nemlig, at han var en Nar.

⁵⁾ Arild Hvitfeldts Søkendebarn.

⁶⁾ Hun var dog kun 53 Aar gammel.

Ved Begyndelsen af Ordsprogene.

Anno 1601, Augusti 1, da [bleff] Erick van Anzfeld¹⁾ indsæt paa Dra[xholm] i Arrild Huitfeldtz tiid.

Foran Judiths Bog²⁾).

I Naffn Gud fader, søn oc hellig Aand, Amen.

Effterdi her ind falt en suar pestelendz offuer Dan-nemarch i dette aard [1602], saa ieg vor befryctendis, at Gud schulle visselig lade mig vandre i kir[cke, som] den gode, fromme Simeon begierede; at ieg schulle icke lades effter [vden noget] sant testament paa Faareueyle kaldz beschæden, saa megit som [min] formand, salig Her Michil Christenssøn, gaff mig tilkende; de[r nest] huorledis det haffuer sig begiffuet i min tid. For [mig vor] hand sogne prest i xxxviij aard, oc ieg vuerdig xx [aard]; dog det icke ful[dt bleff] till xx. Fordi [besluttede ieg] dette at schriffue anno 1602.

Salig Her Michil bleff ordenerit i Helsinørs kloster, som vaar aff det orden. Der klosterit bleff ødelagt, kom hand thill velby[rdig Po]uel Laxmand hans børn at informere, saa ville hand offuer till Jyl[land at besøge] sin slect, oc kom saa tiill en aff sine slectinge i B, hed Her Hans, hand raadførde hannem till dette kald, fordj den prest, [som vaar for] hannem, bleff kallit her fra oc tiill Zoderopp synden [Elffuer]brodam. Her vaar en mand i Orderopp, hed Peder Ipssøn, hand sag[dis 100 aard oc] ældre, oc hand aldrig kom ihu nogen prest her at vere begraff[uen i] denne kircke eller kircke gaard.

Her vaar saadan schijck her i sognen, at ald boghuede tiende ba[res ind i kir]cken oc lagdes hos alterit, oc der

¹⁾ Søn af Henrich v. Ahlefeld til Königsförde, der døde 1590. Sønnen artede sig ilde og gjorde saa mange gale Steger, at hans Brødre fik Kongen til at lade ham indsætte paa Dragsholm 1601, hvorfra han dog kom ud Aaret efter. (Voss's Excerpter XVI i Rigsarkivet).

²⁾ Hele Judiths Bog er beskrevet rundt om i Randen, men saa afbleget og forskaaret, at det er saare vanskeligt at faa noget samlet ud deraf.

schiffte prest[en oc] kircken det. Der den suenske krij begyntis, oc kongh Frederich 2 beh[oldt] kierckens tiende, saa formedelst at Orde[rop oc Tømm]erop oc Stubberop icke laa her i sognen, oc vaar kircke verie besuerlig[t at faa] kirckens rente, da giorde de for^{de} iij b[yer en] foræning i salig Doctor Hans Albretsons neruerelse, at de tre [byer schu]lle giffue penge till brød, vin oc anden kirckens behoff, huilche [penge] ieg oc kircke verge haffue oppebaarit i min tid, som Oluf M i Vædinge oc Niels Andersson i Faareueyle for xxv aar sid[en giorde. Fra] denne tid oc aard begynte Her Michel Hanssøn, sogne prest i Valle[kielde], at oppekreffue ald den smaaredzellis tiende aff de thre [byer], saa ieg foruiste dem fra mig, fordj ieg icke kunde faa nog[en tiende aff] dennem. 3 aard der effter eller paa tredie kom saligh kong [Frederich] 2 her i hærrit, da var ieg, Christofer degn oc Per Ipssøn oc [som] boe i Orderop, for hans Naade, oc da finge vi saadan [bescheden: tienden] at ligge, som det hagde veret aff arrildz tid, saa schulle det [fremdelis vere]. Oc drog saa her fra oc til Anduorschoff, der bleff k[ongen]

. bønder i de tre byer bleff saa de ginge veluillig till hannem oc Her Michil samme tiende for kircke verge till Vallekielde kircke. [Saaledis ble]ff Faareueyle kircke aff met den boghuede tiende.

[Met] Draxholm haffuer det sig saa: i bispernes tid vaar her ingen sogne prest. [Bisp]ens prouist holt cappelan her altiit, oc den, som var cappelan [her], vaar schriffuer paa Draxholm, saa giordis der nogle tienister, [som alle] vor paffuelig schyche; en aff de tienister giorde Vallekielde prest

Der ieg bleff kallit hid, da hagde min formand, salig Her [Michil], bekommet 3 pund korn aff kongens anpart tiende¹⁾, for her vaar da [ingen avl] eller brug til preste-

¹⁾ Dette skete ved det saakaldte Klemmebrev af 9. Maj 1555 (Rørdam Danske Kirkelove I, 439).

gaarden, vdi D. Petrj Palladij tid, oc hand [forhvervede presten aff] slottet j pund rug, j pund byg, j færing smør, j boell galt [samt] . . . oldengield.

.....
oc Stubberopp det kongebreff, huor det schulle være imellum de s[ogne] Vallekielde oc Faareueyle, endog sagen vaar begint tilforn i Fr[antz Lau]ritzøns tid¹⁾, oc vaar det første aard, effter Henrich hagde faa[et Draxholm] i forlening. See det datum, naar Henrich Vind k[om her hid]²⁾. Hand brugte tingit meget oc vor

Der hand hagde hafft slottit paa andit aard, flich hand en Jude [quin]de, hed Helle; den afflede hand tu børn med; den forgiftig schand[seck], hun foruende hans hierte, saa hand icke vaar den mand, som h[and hagde verit] tilforn; men hand moxen bleff affue med forleningen for hendis [schyld] oc falt i en suar siugdum, saa hand ner vor død

Ved Slutningen af Sirachs Bog.

Huorledis Tømmerops tie[nde kom] fra denne sogn, som Høffue mend [skulde yde] mig, siunis icke med low oc [rett].

Anno 1602³⁾ 5 Augusti kom der ollinge imellum Vædin[ge] oc Høffue, oc vor en Torsdag, endog der vor ingen trette imellum for^{de} [mend]; men Klaus Mortenssøn⁴⁾ gick oc sagde dem, huor de schulle sætte stene[ne]. Fredag soer de marche skiell. 13 Augusti dømte Eske Christenssøn i Ho . . . den fra Forueyle oc till Asnes sogn; men huor de siden haffuer h[andlet met] samme tiende, kiendis vel, fordi ieg kunde altid faa tu pund korn oc [meere]; men nu staar hand forpactit for 6 skepper. Saadanne tyranner leffue[de] den tid. Quod sequitur specta!

¹⁾ Denne Mand var Foged (og Lensmand) paa Dragsholm 1565—78 (s. Dansk biogr. Lex. X, 139).

²⁾ Henrik Vind var Lensmand paa Dragsholm 1578—87.

³⁾ I Hdskr. staar 1600, hvilket sikkert er en Uagtsomhedsfejl.

⁴⁾ Rigens Skriver og Arild Hvitfeldts højre Haand.

At nogen skulle sige mig det effter, som bispen d: P(eder) V(instrup) siger i s[in schriffue]lsse, at hand intitt vil haffue der met¹⁾, fordi ieg sagde hannem det icke før, s[om hans[schriffue]lse lyder, da forfar, om ieg kunde komme her fra Torsdagen om middag[en] till Kiøbenhaffn, [oc] om morgen til tinget, som ieg vil oc sætte hans bre[ff] . . . hues ieg kand²⁾ en copie.

Tiltallen til mig vor saadan, at ieg skulle sige, huor ledis det kom ti[l]l Foruey]le sogn, oc huad breff ieg hagde paa den tiende, huor till ieg ku[n]de icke] andit suare end: det hagde liggit alle dage der till.

Velbyrdig A: Huitfeld lendzmand suarede mig, at effterdi hand [lod den] prest i Asnes gjør dem tieniste, børd hand oc haffue tiende. Men [om kon]gens iordbog komme i rette, saa sae man, huad rett vor.

Alle de, som haffuer tilhiulpet, at den tiende kom her fra den[ne] sogn oc till den sogn Asnes, komme offuer dem alle de forban[delser], der staa i den ganske Hellig Schrifft.

Ved Enden af Leviticus³⁾.

[Anno 1]602, ten 5 Augusti hagde Klaus Mortenssøn oldinge imellum Vædinge [oc Høffu]e marck fra Smekebech⁴⁾ oc til Odboe læd, for den orsage at Høffne mend [fick] en iord at bruge, som kallis Tømmerops iord, oc de giffue der aff til [slottit] tu pund, naar den er inge; oc til Bryde gaarden i Vædinge ligger nogen [Tøm]merops iord tiill, oc giffuir it pund korn till slottit, naar den er inde. [De haff]ue i min formandz tid oc min giffuit tiende aff Tømmerops iord till [tre] tiender till Forueyle sogn, som er i voris tid lxxv aard; oc vor [der en] mand i Or-drop, vid naffn Per Ipsøn, vor hundrede tiuffue oc siu

¹⁾ Her synes at være glemt: at skaffe.

²⁾ Et Ord synes at mangle, maaske: bekomme.

³⁾ Antegnelsen her vedrører samme Sag som ovenfor.

⁴⁾ Læsningen er ikke ganske sikker; maaske skal der læses: Smakebech.

[aard gam]mell, oc hans fader vor hundrit oc siu aard; oc sagde forneff[n]de [mand], at baade hans fader oc hand aldrig hørde anderledis, end der laa tre Tømmerop, oc formedelst Høffue laa neder ved Hindelst¹⁾ bæch oc [hagde in]gen fægang eller fædrift paa Liungen, bleff Høffue affbrudt oc sæt [saa nær] op tiill Tømmerop, at Tømmerop motte læggis øde, oc iorden bleff [delt e]mellum byerne, oc formedelst Tømmeropp laa i Forueyle sogen, bleff [de giorte] tiill sogne mend. Der ieg bleff delt tiill tinge oc bleff tilspurd, [huad] adkomst ieg hagde at tage tiende aff Tømmerops iord, huor tiill [ieg] suarede, at det hagde altid ligget der til sognen, oc min formand hagde det [oppebaare]t i xxxvi aard, oc mine breffue lyde, at ieg schulle haffue det [som] min formand: Men haffde Gud selffuer kommit aff himmelen oc baa[ret wid]nisbyrd met mig, at det vor saa i sandhed, tamen testimonium

Ved Slutningen af Esaias²⁾.

[Anno] 1602, 5 Augusti vor ieg vddelt tiill 4 ting tiill saadant [spør]smal, huorledis at Tømmerops tiende vor lagt tiill Forueyle, [saa o]c huad atkomst ieg hagde at der bekomme tiende. Her tiill [suarede] ieg: Huorledis hand kom der tiill, viste ieg icke; de sagde for [sanden, at] der laa en bye, kaldit Tømmerop, bleff afbryt, oc søgte For[ueyle] kircke; en part aff denne iord aff for^{de} bye bleff aff øffrig[heden lag]t tiill Vædingge, oc en part tiill [Høffue], dog tienden haffuer altid, baade kongens, [kircke]ns oc prestens, følget Forueyle sogn. Samme dag [fremledte] Claus Mortenssøn xiii oldinge, oc gick oc sætte marck[eskell] der, som markeskell vor tilforn. — 13 Augusti dømte herridz[fogden] tiende fra Forueyle sogen oc til Asnes sogen, saa [ieg huer]ken motte nyde kong Christians 3 breff eller nogen low [oc ret]. Oc icke vilde den gode

¹⁾ Læsningen er ikke ganske sikker.

²⁾ Atter et nyt Referat angaaende samme Sag.

mand Arrild Huitfeld eller [hans] fuldmectig Claus Mortenssøn forsuare det i nogen [maade], men hialp till, at dette kunde komme her fran. Saa [straffe] dem Gud. Amen, amen, amen.

Ved Slutningen af Makkabæernes 1ste Bog.

Anno 1603 [22 Aprilis] predickede ieg paa slottit Lange fredag; drog Arrild till [Hørffue]. Paasche dag, 2 oc 3 predickede [ieg] paa slottit. Drog til Hørffue alt [imens] Vilde haffue efterladt sig saada[nt et] vidnisbyrd, at Rigens Canzeler [handlede] saadan.

Ved Slutningen af Visdommens Bog.

Anno 1604, Martio 28, 29, 30 lod Kong Christian then fierde holde Bededage. Da hørde oc velbyrdig Arrild Huitfeld oc alt hans folch predicken i Hørue kircke, oc icke ville søge sogne kircken i Forueyle, oc det for tuende orsager, oc kand vell tilleggis den tredie:

I. Først: paa det at saadant it vidnisbyrd kand komme: Arrild Huitfeld vor Rigens Canzler, oc da hagde Draxholm i forlæning, [oc hand] søgte Hørue kircke oc icke Forueyle.

II. Den anden: Her Michild i Vallekilde hagde en søn, boede i Hørue [oc hed Her] Klaus, hagde søster met Klaus Mortenssøn; derfor vor det [bi]llighed at søge den kiercke oc høre den prest.

III. [Derfor] haffuer det værít (Gud forbiude) en aff de siu dødelige synder [om nogen] icke hører hans suoger.

Ved Slutningen af Ordsprogene.

Anno 1604. 1. Lange Fredag vaar Arrild Huitfeld i [Hørue] kiercke till predicken, oc alt hans folch, [paa] det at der kand sigis, at hand drog till [Hørue] kiercke oc vaar lendzmand paa Draxholm.

2. Skiertorsdag vaar hand vred paa mig, som [hand] vor gierne altid, for ieg sagde i predicke[n] Quia nullus tropus est in verbis singul[is, nec] in pane nec in vino, nec in corpore aut s[anguine], nec in verbo est.

Gudz vunder¹⁾, i prester [for]staa icke denne tæxt, fordi det er fig[uralis] locutio. Oc sagde: seer her. Oc fih mig Rober[tum] Stephanum oc bad mig læsse der i; oc sagde [hand]: Robertus oc Caluinus haffuer inthet ont [giort]. Met mange andre ord, som lidet due[de, oc saadan] talle, at du, som kommer effter mig, kand.

Ved Slutningen af Exodus.

]Anno 1]604, dominica 4 Adventus, der predicken vaar finert, oc ieg kom ind i stuen til [velb. A;] H.; sagde hand til mig: Paa hellig tre kongersdag tør i icke komme hid, men [y k]and schriffue H. Jørgen²⁾ i Asnes till, ad hand schulle komme oc predicke, fordj [ieg vil ber]ede Sten Brahe, Otte B.; Erick B.; Jørgen Brahe³⁾ oc Peter Risp⁴⁾ gieste bud; saa [kand y drage] till Asnes oc giøre tieniste etc. Saa foruiste hand mig fra min tieniste [Søn]-dag for Nyt aardz dag, Nyt ardz dag, oc sette en studenter i mit kald i[mod] min villie. Saadan en gudfryctig vor hand. Hed Hans Colding. Gud straffe hannem!

Ved Begyndelsen af Ordsprogene.

Anno 1609, fiorten dage for Kyndelmøsse bleff kalch oc disk stollit aff Krogstruppe i Horn hærret. 8 dage dereffter bleff Eske Bildes lig i forneffnde kirke, som der vor indsætt, tagit suerdit aff kisten oc klædit oc andet.

¹⁾ Det er Arild Hvitfeldts Ord, som refereres.

²⁾ Den ovf. S. 64 nævnte Jørgen Pedersen Errebo.

³⁾ Otte, Erik og Jørgen Brahe vare Sønner af Rigsraad Sten Brahe til Knudstrup. De vare nys hjemkomne fra Udlandet (s. Rørdam, Hist. Saml. og Studier III, 18 ff.). Sten Brahe var Lensmand paa Kalundborg Slot og havde ligesom Hvitfeldt Forkjærlighed for Calvinismen (s. Rørdam, Klavs Christoffersen Lyskander, S. 57).

⁴⁾ Vistnok en vitterlig (eller uvitterlig) Forvanskning for Reedtz. Peter Reedtz ejede Tygestrup (nu Kongsdal).